

Izhaja vsak petek.

Uredništvo in
upravnishvo:

Kopitarjeva ulica št. 6.

NAŠA MOČ

Naročnina znaša:

celoletna . . . K 4'—
pololetna . . . „ 2'—
četrtletna . . . „ 1'—
Posamezna št. „ 0'10

GLASILO SLOVENSKEGA DELAVSTVA.

Štev. 1.

V Ljubljani, dne 6. decembra 1912.

Leto VIII/X

Vojska in delavci.

Kar smo napovedovali, se je zgodilo. Zavoljo vojske zastaja naša industrija: Več tisočev predilnih in drugih delavcev je brez dela, precej podjetij je propadlo, banke so v težavah, trgovci tarnajo in njihovi bankroti se množe, ljudje jemljejo denar iz hranilnic, denar je od dne do dne dražji. Pomislimo pa, da je bila zdaj vojska samo v enem kotu Evrope, in da trajajo dobro sedem tednov; in vendar imamo te strašne posledice, ki zlasti delavca tako silno pritiskajo. Tolikim vzame delo, vsem pa podraži življenje. Sleparska špekulacija ima ob vojnih časih največji semenj. Na boju izkušajo iz novic, ki prihajajo z bojišča samo dobiti novih dobičkov. Če pride kaka ugodna novica, se dvignejo kupne cene; če pride neugodna, pa narobe. Kdor zna na borzo spraviti kako novico, je za nekaj časa na gorkem. Ko je zadnji četrtak ministrski predsednik Stürgkh v zboru klubovih načelnikov zaupno povedal, da je čas resen in da potrebuje naša država, da je na vse pripravljena, je — tako se resno govori — neki judovski poslanec brž telefoniral na borzo svojemu zastopniku, naj zanj v določenem zmislu sklene na borzi kupčije. To se je zgodilo. Na borzi je kmalu nastal šum, češ, da je nevarnost: papirji so splošno padli in jud, ki je bil izbral ugodno priliko, je tekom nekaj minut »zaslužil« 20.000 kron.

Kaj bi bilo šele, ko bi nastala svetovna vojska! Gorje delavstvu. Že zdaj pa moramo reči, da se bo vse podražilo. Tudi špekulacijske sleparije bo končno moralo plačati delavsko ljudstvo z dražjimi cenami. Vojska strašno stane. Priprave za vojsko same, četudi se mir ohrani, požro milijarde. Denar se mora nekje dobiti in nazadnje pride ta reč v višjih davkih in s tem v večji draginji na površje. Burska vojska je stala Angleže 6500 milijonov kron; rusko-japonska je požrla 12.500 milijonov kron. Po vsaki vojski se izdatki držav, ki so prizadete, silno pomnože. Angleži imajo od burske vojske sem na leto za 650 milijonov kron več izdatkov. Kdo jih pokrije nego ljudstvo, ki dela. Pri nas trdijo, da bi stal en vojak v vojnem času po 8 kron na dan. En milijon vojakov bi torej potrebovalo na dan osem milijonov kron, ki propadajo, kakor bi se v zemljo udrli. Potemtakem mora torej vsak delavec, pa tudi vsak poštenjak, ki ima kaj srca za ljudstvo, s strahom gledati na vojsko in z vsemi silami se potezati za to, da ostane mir.

Jugoslovan. Strokovna Zveza.

NAŠ LIST.

Z današnjo številko je dobila J. S. Z. v »Naši Moči« poseben kot, ki nam bo nadomestoval naše glasilo. Veliko si imamo povedati. Vsaka skupina in plačilnica naredi pri svojem delu dovolj skušenj, ki jih lahko s pridom porabijo tudi ostale skupine. Dolžnost skupine bo, da pridejo vse take skušnje v list, da jih bo lahko zvedelo in porabilo vse naše delavstvo. Tudi vsi uspehi posameznih podružnic in J. S. Z. same se morajo objaviti, da jih bodo naši agitatorji lahko porabili pri svojem delu. Od tujih strokovnih organizacij se bomo morali učiti, njihove napake in neuspehi nam bodo v svarilo, njihove vrline in uspehi nam bodo služile kot vzor. Zato bomo pridno poročali tudi o gibanju delavstva drugod. Primerjali bomo naše delo z delom drugih organizacij in bomo videli, kaj moramo še izvršiti in kaj izpopolniti.

Večkrat bomo spregovorili katero o pravih J. S. Z. Ta so podlaga za naše delo, zato morajo biti vsakemu čisto jasna. Če se bo videlo, da se kak odstavek kje napačno tolmači, da se kaka določba ne ceni tako, bo prinesel list o dotičnem odstavku razpravo, ki jo bo lahko vsak umel, da bo zginit vsak dvom.

Kar tiče pravnega varstva, pravijo že pravila, da se bo delilo pravno varstvo tudi s pravnimi sveti v Zvezinem glasilu, če ga bo imela. Opozorjamo člane, da bo uredništvo poskrbelo za potrebna pojasnila v pravnih zadevah, kolikor je določeno po pravih, pri strokovnjakih in taka pojasnila bodo gotovo radi čitali člani J. S. Z. povsod, ker delavske pogodbe se kršijo povsod enako in slučaj, ko potrebuje delavstvo pravnega varstva, se bodo ponavljali na podobne načine v vseh krajih, zato bodo ti pravni odgovori koristili vsakemu.

Res zavednega člana J. S. Z. bodo gotovo zanimale vse novice vseh plačilnic in skupin in tudi drugih strokovnih organizacij, zanimalo ga bo gibanje delavstva sploh. Rad bo slišal vsako vest, ki se tiče delavstva. Skušali bomo zbrati od povsod vse zanimivosti in jih priobčiti v »Naši Moči«.

Ne obetamo malo, kaj ne! Kar obetamo, bomo tudi moško držali, toda samo pod pogojem, enim samim sicer in zelo lahkim, toda izpolnitev tega zahtevamo na vsak način, pod pogojem namreč, da nas bodo tudi člani J. S. Z. podpirali. Podpirati nas pa morajo na

ta način, da točno vselej poročajo o vsaki važni novici, vsakem važnem sklepu ali dogodku in o vsaki prireditvi, sploh o vsem, kar vedo, da bi gotovo tudi druge zanimalo, J. S. Z. v Ljubljani. Obenem naj vsak pridno pridobiva naročnike. Za člane J. S. Z. stane »Naša Moč« samo 3 vin. številka, če se pošlje pod skupnim ovojem organizacijam J. S. Z., toliko bo pa vendar vsak zmogel. Vsaka skupina naj določi v ta namen posebnega poverjenika, ki bo zbiral naročnino in delil »Našo Moč« med člane. Najboljše bo, če prevzame to delo kar blagajnik.

PRAVNO VARSTVO JUGOSLOVANSKE STROKOVNE ZVEZE.

(Dr. Juro Adlešič.)

Somišljeniki imajo veliko prestajati dan za dnem radi svojega mišljenja. Nasprotniki radi začnejo z naganjem tam, kjer ne opravijo z redno agitacijo. Nagajanje, izzivanje, preziranje in opravljanje drugomislečih v svrhu, da bi s tem strli odporne duha in pridobili zase, to je danes že čisto navadno agitacijsko delo.

Zato so dolžna vsa društva skrbeti tudi za pravno varstvo svojih članov napram taki nepošteni agitaciji. Takega varstva potrebujejo posebno oni, ki so socialno najslabši, od svojega osebnega poštenja najbolj odvisni, to je delavci.

Dobro se zavedaje te svoje važne moralne naloge, je postavila i Strokovna Zveza v svoj »Poslovni red« določilo o pravnem varstvu, ki se glasi:

»Zveza« daje rednim članom, ki so po dva meseca plačevali in niso nad štiri tedne dolžni, v svoji osrednji pisarni v vseh zadevah, ki se tičejo delavskega razmerja in stanovanj, pravno varstvo; in ravnotako pri razžaljenju časti, ako so bili člani napadeni zaradi svojega delovanja v prospeh »Zveze«. Pravni svet in pravno varstvo se daje brezplačno ustno, v društvenem glasilu ali pa pismeno. »Zveza« tudi naroči pravnega zastopnika, kadar je treba. Kdor želi pravnega varstva, mora svoje zadeve, potrjene po skupini ali po zaupniku, najnataneje razložiti načelstvu.

Toda v življenju se to določilo kot vsako določilo zakona, odločbe itd. kaj rado napačno tolmači ali pa ne razumeva. Zgode se slučaj, da se zaneti kdo v pravdo in si kar na lastno roko najme odvetnika, zanašajoč se, da pravde sploh ne more zgubiti ali da mu bo v najslabšem slučaju nudila pravno

pomoč »Strokovna Zveza«, v kar je po svojih pravih zavezana.

Zgodi se, da se pravda konča neugodno, in ko pride na vrsto plačilo stroškov, pride obenem zabavljanje na »Strokovno Zvezo«, da ima v pravih »pravno varstvo«, da ga pa v praksi ne izvršuje. Iz somišljenika postane nasprotnik, ki začne pljuvati v skledo, iz katere je prej jedel, začne mahati po tem, kar je prej zagovarjal.

Da se bomo i pri tej točki bolje razumeli, prosimo, da se pazno prečita tozadevno določilo pravih.

Pravno varstvo daje »Zveza« le rednim članom, če so plačevali prispevke najmanj dva meseca in če niso v zaostanku s plačilom nad štiri tedne.

Pravno varstvo daje »Zveza« v svoji osrednji pisarni, zato se je treba najprej obrniti v takih zadevah na osrednjo pisarno in tam razložiti svojo željo, ne pa na stroške »Zveze« na lastno pest k zastopniku.

Pravno varstvo pa ne more dajati »Zveza« v vseh zadevah svojih članov, ker ni čisto pravno društvo, temveč le v treh natanko določenih slučajih, in sicer:

1. V zadevah, ki izvirajo iz delavskega razmerja. Če nastane torej spori iz službenega razmerja, n. pr. glede mezde, delavskega časa, odpovedi, varstva pri delu, zavarovanju itd. itd., naj se vsak član obrne na osrednjo pisarno, ki bo stvar naprej uredila.

2. V zadevah, ki izvirajo iz stanovanjskega razmerja: plačilo stanarine, odpoved, poprava stanovanj itd. itd. Tudi v takih sporih daje »Zvezina« pisarna pojasnila.

3. V zadevah, ko je bila žaljena društvena čast člana. Če je član res deloval v prospeh »Zveze« in je radi tega dela prišel v položaj, da mora braniti svojo društveno čast, naj se obrne na »Zvezo«.

Velikokrat pa pride kdo v položaj, da mora braniti svojo čast napram političnemu nasprotniku, in sicer radi prepira, ki ne izvira iz delovanja za »Zvezo«, temveč iz zasebnega prepira. Naravno je, da za take spore »Zveza« ne more nuditi pravnega varstva, ker ni nobeno pravno društvo in ker tudi ni politično društvo.

Ker je pa i v takih stvareh potrebno nadzorstvo, in sicer po somišljenikih in stanovskih tovariših, zato se mora vsak član, ki želi pravnega varstva za »Zvezo«, obrniti na svojo lastno skupino; skupina naj presodi, ali je ta pravni slučaj tak, da mora

J. Jörgensen:

Naša ljuba Gospa Danska.

Uvod prirediteljev.

Današnji boj človeštva ni več boj posameznika proti posamezniku, temveč boj skupin, boj mas proti masam. Ne več zmožnost posameznikov, temveč zdrava moč celote odločuje v tem boju, kajti liberalizem, ki je družbo razdvajal, s tem da je pridigal neomejeno pravico vsakega posameznika, da je odobral vsmogo silnejšega nad slabšim, je premagan — stoji pa si nasproti dvoje velikih taborov, ki jih loči križ, krščanska in socialna demokracija. Boj za zmago teh neprestano se vojskujočih sil je od dne do dne hujši, kajti sedanje družabno življenje se trese prav pri koreninah, boj za kruh pa potegne množice tja, kjer se jim prej obeta pomoč. In veliko se obljubljuje. — Mladi socialno-demokratski voditelji, ki nikdar niso občutili, kaj se pravi biti brez kruha, govore visoke besede — in obljube vabijo množice.

Zato je prezanimiva sledeča povest za tistega, ki hoče slediti boju delavstva globoko, ki hoče poznati vzroke socialnih bojev sploh in rešiti socialno vprašanje s povoljnim odgovorom. Povest je pisana globoko, saj jo je napisal najslavnejši zdaj živeči danski

pisatelj J. Jörgensen. Junak povesti je pravzaprav on sam. Vzgojen je v protestantizmu, je kot sin bogatih staršev zgodaj začel živeti lahkomišno življenje — kakor je bila ne samo navada, temveč pravzaprav dolžnost, mladih ljudi. Vendar kot izredno nadarjen dijak je marljivo proučeval svetovno slovnico, začel misliti in vzbudila se mu je nezadovoljnost. Čim bolj je študiral, tembolj razvojen je bil. Začel je iskati prave poti življenja, ki ga je končno privedla v naročje katoliške cerkve. Leta 1896. se je slovesno odpovedal protestantstvu, star 30 let (rojen leta 1866.). Svoj duševni boj, pravzaprav zagovor svojega prestopa h katoličanstvu je spisal v prekrasni knjižici: »Življenja laž in življenja resnica«. Dasi iz vseh njegovih mladostnih spisov odseva njegovo hrepenenje, najti »življenja resnico«, je vendar »Naša ljuba Gospa danska« krona vseh. Kakor pa je povest prekrasna, tako je njen prvi del za nas pretežek in skoro neporaben, zato prinašamo drugega, ki je zase popolna celota in predvsem za nas zanimiv — rešuje socialno vprašanje v luči vere.

Sledi naj še prav kratka vsebina prvega dela. Herman Ronge, sin tovarnarja, spozna pri ponočnem popivanju s tovariši, da je dozdaj vse njegovo življenje prazno, nevedno razumnega

človeka, in se loči od svoje družbe. V veliki razdvojenosti pride v katoliško kapelico, kjer ugleda redovnice. Globokost katoških cerkvenih obredov in redovno življenje vrže kal dvoma v njegovo srce. Strastno začne študirati verske resnice, zgodovino katoliške cerkve, temeljito premišljuje krščansko modroslovje in naposled spozna veliko, h kateri pripada tudi on in med resnim življenjem, ki je res vredno življenja, spozna edino zveličavno moč katoličanstva.

Približno do tu sega prvi del. Toda naš junak gre v svojem premišljevanju dalje, vidi razdejano družabno življenje, tisoče, ki begajo po temi za kruhom. Tudi tu uvidi, da je edina Cerkev zmožna rešiti socialno vprašanje, da je krščanski socializem edino pravi. Dejavanja samega je v povesti malo, vse se bere kakor veličasten zagovor krščanskega demokratizma — toda naj govori pisatelj sam!

I.

Bilo je 1. maja.

Herman Ronge se je podal na polje, kjer si je izvolil danes velikanski izprevod kopenhagenske socialne demokracije svoj cilj, in kjer se je bila že nabrala krog dveh govorniških odrov s plapolajočimi rdečimi zastavami ve-

likanska množica. Čez široko zeleno planjavo se je pomikal izprevod delavstva s svojimi mnogoštevilnimi zastavami; bilo je kakor veliko narodno romanje, ali pa kakor da se je dvignilo vse nizko ljudstvo, da se izseli iz sajastega mesta, kjer so jih delodajalci tako dolgo imeli zaprte v ječah.

V resnici, bilo je oboje! Bilo je romanje, kajti socializem s trditvami svoje vere in upanja ter ljubezen, ki pozna prostovoljne žrtve, to je bila nova vera — mesto krščanstva. Izprevod pa je bil tudi prava vojaška demonstracija, pregled moči, kajti socialna demokracija je bila pravtako vojaška kakor bojna četa, in gorje njemu, ki se je pregrešil v pokorščini in se ni uklonil zapovedi. Končno pa je bil ta izprevod ljudstva pravo izseljevanje, kajti tam daleč na robu obzorja so stali dimniki tovarn, a od nikoder se ni valil dim proti nebu — vse delo je počivalo.

Poseben in čudovit pojav je bil ta socializem s svojim rdečim praporom. Dosedaj Herman Ronge še ni premišljeval o njem, preveč je bil potopljen v svoje samoljubje, a tu se mu je nenkrat odkrila socialna demokracija v vsi svoji moči in številnosti. Tu so bile množice — tu je bila bodočnost . . .

In to razumeti — tudi ni bilo težko.

(Dalje prih.)

»Zveza« glasom pravil nuditi članu pravno varstvo. Če je, naj skupina to na vlogi potrdi in tako potrjena vloga se naj pošlje »Zvezi«.

Člani »Zveze« lahko sami sprevidijo, da je taka kontrola potrebna in da je v prospeh »Zveze« in vsled tega tudi članov samih. V današnjih časih socialnega in strankarskega boja ne more nihče biti zadosti previden. Stvar pa navadno ni tako nujna, da bi se morala v enem dnevu rešiti. V prav nujnih zadevah pa mora skupina nujneje poslovati.

Kdor pa ne izpolni vseh teh določb pravil, naj se ne jezi na »Zvezo«, če ni dobil pravnega varstva, temveč na svojo brezbriznost.

Kdor pa v kaki zadevi s a m najme zastopnika brez posredovanja »Zveze«, stori to na lastno riziko in je tudi sam odgovoren za morebitne stroške.

Kdor se bo ravnal natanko po pravilih, se mu ne bo treba jeziti na »Zvezo«, kajti »Zveza« bo smatrala vedno za svojo prvo dolžnost, ščititi svoje zveste člane pred krivico in jim pripomoči do pravice.

Socialni demokratje in armada.

V državni zbornici je vlada zadnji petek predložila tri postavbe, ki se tičejo priprave za vojni čas. V prvi postavi se določa, da sme vojaška oblast v vojnem času zahtevati, da pomagajo do 50. leta tudi moške osebe, ki niso vojaki, pri raznih delih, ki so potrebna za vojsko, n. pr. kopanje jarkov, pomoč pri prevažanju. Vojaske oblasti se morajo dati na razpolago konji, voli, ki so za prevoznjo ali nošnjo sposobni, vozovi, avtomobili, čolni itd. Ravno tako se morajo začasno prepustiti vojakom hiše in poslopja. Za to se dobi odškodnina.

V drugi postavi se določa, da se podpirajo iz državnih sredstev siromašni domači mobilizirani vojakov.

V tretji se pa izreka dolžnost, da morajo lastniki konj, mežgov, mul in oslov prodati vojaški upravi svoje konje, če jih zahteva.

Te predloge v sedanjem času pomenjajo, da hoče biti naša država pripravljena za vojsko. Po naši sodbi vplivajo tudi za mir, ker mir je tem bolj ohraniti, čim bolj je država pripravljena.

Toda za to ne gre. Mi hočemo tukaj samo enkrat za vselej pibiti, da so socialni demokratje topot pozabili na svoje stare zabavljice proti vojaškim rečem. Koliko so se na shodih in po časopisih narjuli proti kanonom in orožju, sploh proti vsakemu izdatku za vojaške potrebe, češ, da vsi tisti, ki niso proti, izdajajo ljudstvo. Avstrijski ministrski predsednik je napovedal imenovane predloge in izrekel, naj se brž in gladko rešijo. V ta namen je bilo najprej treba, da so šle brez prvega branja v odsek. Če bi bil samo en poslanec proti temu, bi moralo biti prvo branje in rešitev bi se zelo zavlekla, ker bi v zbornici stranke lahko na dolgo in široko razpravljale o njih, preden bi šle v odsek. In glej čudež! tudi socialni demokratje so pritrdili, da gredo predloge v odsek brez prvega branja. V njihovih rokah je bilo, da bi se to zavrlo in morda tudi preprečilo. Pa so se vdali, kakor čujemo zato, ker so rekli, da je vlada dolžna, ko preti vojna nevarnost, vse potrebno pripraviti. Mi nimamo nič proti temu; to se nam zdi zelo pametno načelo, toda, če je vlada dolžna se pripraviti za vojno nevarnost, je tudi dolžna, dokler imajo vse države armade, skrbeti, da domača država ni na slabšem od drugih. S tem pače njihovo tolikrat pogreto zelje o militarističnih ljudskih izdajalcih in delavci, ki so morali hrustati to neukusno zelje, se lahko iz tega zgleda prepričajo, da je bilo dosedanje socialistično hujskanje neumno, ali pa hinavsko. To je zdaj dokazano.

Železničar.

Nezgodno zavarovanje pri železnicah.

Po sedanjem nezgodnem zavarovalnem zakonu leta 1887. je avstrijskim železnicam dano na prosto voljo pristopiti k dunajski zavarovalnici avstrijskih železnic ali pa zavarovati svoje delavce in uslužbence pri splošnih delavskih nezgodnih zavarovalnicah, ali če gre za državne, deželne ali mestne železnice, ustanoviti si svojo lastno zavarovalnico. Kakor so lahko železnice tukaj pristopale po svoji volji, tako so imele tudi pravico izstopa. Zdaj, ko se uvede nov zakon o socialnem zavarovanju, bodo morale biti vse železnice članice nezgodne zavarovalnice avstrijskih železnic. To bo dobro, ker bo zavarovanje enotno in vsled tega tudi enotno postopanje glede na zavarovalnice. Spadale bodo brez dvojbe elek-

trične železnice semkaj in vsled tega tudi vsi elekt. tramvaji. Toda zavod bo prevelik, da bi moglo eno vodstvo vse obvladati. Težave so že v jeziku. Silno je nerodno in z mnogimi stroški ter težavami združeno, da mora n. pr. sedaj naš uslužbenec, ki ima kak spor glede na nezgodno zavarovanje, iskati na Dunaju pravice. Brez organizacije sploh ne pride nikamor, ker se ne ve kam dati; toda tudi če mu organizacija preskrbi zastopnika, je zanj silno mučno, če ne razume jezika, nemščine, v kateri se na Dunaju razpravlja. Zato je popolnoma opravičeno, naj bi se za vso zavarovalnico glede na riziko ohranila popolna edinost, tako da bi bila glede na denarno poslovanje samo ena zavarovalnica, da bi se pa po posameznih pokrajinah ustanovili posebni uradi. Mi moramo želeči, da bi se tak urad napravil tudi v Ljubljani. Zdaj je še čas. Prav toplo priporočamo svojim organizacijam, naj to vprašanje obravnavajo in naj svoje sklepe v tem oziru pošljejo svojim poslancem.

Še neka druga reč je silno važna. Po novem zakonu se ima soc. zavarovanje razširiti na vse železniške uslužbence, tudi na tiste, kateri delajo po pisarnah. Tudi zdaj so bili ti uslužbenici zavarovani, toda ne na podlagi zakonit, ampak samo na podlagi pravil železniške nezgodne zavarovalnice. To je dobro; toda velika napaka je pa še vedno, da se dela razloček med nezgodami v vojni in v drugačni službi. Delavec, ki si zlomi roko pri vozu, pred katerim stoji zakurjeni parni stroj, se šteje med ponesrečence pri vožnji, če je stroj mrzel, je to navadna prometna nezgoda. Zanj je to pač obkraj enako žalostno, toda od zavarovalnice dobi vsled omenjenega razločka v prvem slučaju za 30 odstotkov višjo železniško rento. Ta razloček je krivičen in vsled tega je tudi zahteva pri železniških organizacijah naj se odpravi, popolnoma upravičena.

Spomin na angleški železniški štrajk.

Dne 21. septembra 1911 je raznesel brzovaj po celem svetu novico, da je največji štrajk, ki ga je svet do tedaj videl, namreč štrajk železniških uslužbencev na Angleškem mirno končan. Bila je strašna doba, ko so stali železniški parni stroji mirni in mrzli in ko je industrija morala zapirati svoje tovarne, ki niso imele premoga, ko so velika mesta jela že trpeti glad, ker ni bilo dovoza v nje. Angleški železničarji so pokazali svojo moč; pokazali pa tudi svojo razsodnost. Podvrgli so se predlogu angleške vlade, naj vsa sporna vprašanja, ki jih imajo, rešijo posebne komisije. Tak sklep, ki je bil na obe strani najboljši, je bil pa samo mogoč, ker so angleški železničarji takorekoč do zadnjega se organizirali. Vojška, štrajk se navsezadnje tudi lahko začne brez organizacije, toda uspešnega konca pa ni mogoče pričakovati če ni nikogar, ki ima pravico skleniti mir. In tega neorganizirano delavstvo nima. Moč delavstva brez organizacije je surova njim samim, pa tudi javnosti silno nevarna. Zato ob začetku novega leta obujamo spomin na veliki angleški štrajk, ki uči tudi naše železničarje, da je v organizaciji moč in ž njo združen tudi uspeh.

Nekaj števil.

C. kr. državne železnice so plačale v zadnjem desetletju 1901 do 1910 za nezgodno zavarovanje svojega osebja vsega skupaj 86 784 992 K. Zavarovanih je bilo povprek 178 340 oseb. Povprečna letna plača je znašala za nje 194 625 963 kron. Od vsakih 100 K zavarovane plače se je torej plačala povprek na leto premija 4 K 45 vin. Rent se je pa izplačalo vseh deset let samo 18.171.163 K 65 vin.

Dr. J. E. Krek.

Osebe državnih železnic.

Ob sklepu leta 1911 je bilo pri državnih železnicah uslužbenih 545 državnih uradnikov in 125 državnih slug, dalje 102.902 železničarskih državnih uslužbencev (15.279 uradnikov, 551 uradnic, 21.517 poduradnikov, 65.339 slug, 216 neuvršenih uslužbencev). Od teh jih je bilo v železniškem ministstvu in njegovih pomožnih uradih 1352 in pri železniških ravnateljstvih 8791. Poleg tega je bilo pri državnih železnicah uslužbenih 120.000 delavcev (med temi 34.000 nestalnih in pomožnih delavcev).

—a—

Red, v katerem se ima odpošiljati tovorno blago.

Po obratnem pravilniku (Betriebsreglement) se ima tovorno blago odpošiljati v tistem redu, kakor ga je uslužbenec v skladišču prevzel. Najvišji sodni dvor je nedavno odločil, da spada podta paragraf le ono blago, katero je tudi mogoče takoj odposlati. Če prevzame železnica blago, ki ga ne more takoj odposlati, ima pač to odpošiljatelj prej naznaniti in mo-

ra isti na voznom listu izjaviti, da je zadovoljen, da se blago odpošlje šele, kadar bo imela železnica potrebna sredstva na razpolago, železnice pa ne zadene potem nobena krivda radi zakasnelosti. Kakor hitro pa je železnici mogoče blago odposlati, je tudi dolžna držati se predpisanege reda. Če odpošiljatelj naroči železniški voz in ga z dovoljenjem železnice naloži, je vedno smatrati, da je železnici tudi mogoče voz, oziroma blago takoj odposlati in je v takem slučaju železnica vedno odgovorna za morebitno zamudo.

—a—

Vaja v reševalni službi pri železniških nesrečah.

8. oktobra so napravili na postaji severne železnice Gänserdorf poizkus, kako bi se obnesle sedanje reševalne priprave v slučaju železniške nesreče. Poizkus se je vršil, ne da bi katera izmed postaj, ki so pri poizkusu sodelovale, vedela prej, da se bo vaja vršila in bi se mogla kaj pripraviti. Ob sedmi uri zvečer so dobile postaje naenkrat brzovajno obvestilo, da je v Gänserdorfu skočil vlak iz tira in da je precej oseb ranjenih. Postaje so takoj aranžirale popolnoma pravilno rešilno akcijo. Na Dunaju in v Lindenburgu so takoj sestavili pomožna vlaka, ki sta bila opremljena z vsemi potrebnimi sanitetnimi pripravami ter jih odposlali na kraj nesreče. Z vlakoma se je pripeljalo tudi zadostno število zdravnikov in delavcev. Na kraju nesreče je nekaj uslužbencev markiralo ranjene in sanitetno moštvo je te »ranjene« pod vodstvom zdravnikov obežalo ter jih spravilo v rešilne vozove. Ves poizkus se je vršil naglo in previdno, kakor bi bilo treba delati v resnem slučaju. Posebno dobro sta se izkazala sanitetna oddelka iz Lindenburga in Dunaja, ker sta bila takoj na svojem mestu in je gotovo, da bi tudi v resnem slučaju vršila dobro svojo dolžnost.

—a—

Proti tuberkulozi. V najkrajšem času se bodo napravila na dunajskih postajah državnih železnic oskrbovališča, ki bodo imela nalogo skrbeti, da se izvedejo vse priprave, ki so potrebne za uspešen boj proti jetiki. Delalo se bo na to, da se železničarsko osebje pouči in da bodo prišli vsi dvomljivi slučajji v zdravniško preiskavo. Tako bo mogoče vsakemu uslužbencu pravočasno zdravniške pomoči, oziroma izvedeti v negotovih slučajih, ali je res kaj nevarnosti ali ne. Ako se bodo na Dunaju taka oskrbovališča obnesla, namerava železniško ministrstvo tudi po provincah ustanoviti taka oskrbovališča. Že na zborovanju o jetiki, ki se je vršilo na Dunaju koncem junija, je zdravniški referent železniškega ministrstva izjavil, da se namerava ustanoviti zdravniške za na pljučih bolne uslužbenice državnih železnic. Umevno je, da je zbor vzel z veseljem to novico na znanje, saj pomeni to prvi resni korak državne oblasti v boju proti jetiki.

—a—

Tehnični centralni urad v železniškem ministstvu. V železniškem ministstvu nameravajo napraviti tehnični centralni urad. Železniški odsek državnega zbora je pa izjavil, da je treba za tako važno izpremembo vprašati parlament. Stvar bo prišla sedaj v državni zbor. Verjetno je, da se železniška uprava temeljito preosnuje ker ima tudi skupni svet državnih železnic že izdelan tozadeven program in se je o tem v železniškem odseku že govorilo.

—a—

Pravnik.

(Izpred obrtnega sodišča.)

Delodajalec ni upravičen zadrževati izročitev delavske knjižice radi zavarovanja povračila na izplačanih predujemih.

Tožitelj - delavec je sporazumno s tožencem - delodajalcem zapustil delo dne 15. julija 1911. Toženec pa se je branil izročiti izstopivšemu delavcu delavsko knjižico, češ da mu dolguje na predujemih znesek 20 kron in da mu jo toliko časa ne izroči, dokler mu ne bo dolga poplačal. Obrtno sodišče je delodajalca obsodilo, da mora brezpogojno izročiti izstopivšemu delojemalcu delavsko knjižico. To iz sledečih razlogov:

Obrtnik je po § 80 točka c obrtnega reda dolžan izročiti delojemalcu po rednem prenehanju službenega razmerja delavsko knjižico. To je dolžan storiti tudi v slučaju, če bi dokazal, da mu delojemalec še dolguje na izplačanih predujemih, katerih plačilo oziroma zavarovanje hoče delodajalec doseči na ta način, da mu delavsko knjižico zadržuje, kajti delavska knjižica se po § 251, točka 6 in § 374, izvršilnega reda v nobenem slučaju ne more zaru-

biti. Ker je po našem obrtnem zakonu prepovedano sprejemati v službo osebo brez delavske knjižice, bi tudi bilo delavcu popolnoma onemogočeno poiskati si zaslužka, si na način pridobiti denar in poravnati zaostali dolg. Ker pa je med strankama nesporno, da se je končala delavska pogodba dogovorjeno dne 15. julija 1911, je torej službeno razmerje redno prenehalo in je bil vsled tega delodajalec dolžan delojemalcu takoj pri izstopu izročiti delavsko knjižico.

Dr. Š...

Delodajalec je dolžan izročiti delojemalcu delavsko knjižico kljub temu, da se slednji brani pri izstopu iz službe podpisati izjavo, da nima od delodajalca nič več terjati. Tožitelj zahteva odškodnino, ker mu tovarna pri izstopu iz službe dne 4. avgusta 1911 ni hotela izročiti knjižice in jo je šele 10. avgusta 1911 položila na magistrat. Tovarna trdi, da se ni branila izročiti knjižice, da tožitelj, nezadovoljen z odpustitvijo brez odpovedi, ni hotel sprejeti niti mezde, niti knjižice, vsled česar je je 10. avgusta 1911 položila na magistrat. Tožitelj je nato odvrnil, da mu odpustitev ni bila povšeči, ker je bilo to ravno na petek in je vsled tega vratar v tovarni zahteval, da podpiše sledečo izjavo: »Podpisani potrjujem, da nimam od tovarne nič več terjati.« Te izjave pa ni hotel podpisati, ker se ni strinjal z njeno vsebino. Vsled tega mu pa tudi vratar ni hotel izročiti knjižice. Tovarna je priznala, da ima vratar nalog, da ne sme izplačati mezde in izročiti knjižice, predno odušeni delavec ne podpiše zgoraj navedene izjave. Odškodnino, ki jo je zahteval tožitelj za čas od 3. avgusta 1911 do 11. avgusta 1911, je obrtno sodišče na Dunaju tožitelju priznalo iz sledečih razlogov: Po določbah § 80, točka c in d obrtnega reda, je delodajalec dolžan delojemalcu izročiti pri rednem izstopu iz službe delavsko knjižico. Po razglašenem tovarniškem redu je bil v predmetnem slučaju delodajalec upravičen odpustiti tožitelja iz službe brez odpovedi, vsled tega je bila tudi njegova dolžnost tožitelju takoj ob izstopu izročiti delavsko knjižico. Po izpovedbah pa je sodišče smatralo za dognano, da tožitelj zato ni dobil od tovarne svoje delavske knjižice, ker se je branil podpisati zgorajšnjo izjavo. Ker pa ne obstojajo nikake postavne določbe, da bi moral delojemalec pri izstopu iz službe podpisati zahtevano izjavo tudi če bi bila vsebina iste resnična, je jasno, da je toženec brez zakonitega razloga zadrževal tožitelju delavsko knjižico in je vsled tega odškodninski zahtevek tožitelja upravičen ter mu je moralo sodišče ugoditi.

Dr. Š....

Tobačno delavstvo.

Delavci in delavke pozor! Odbor »Podpornega društva« je sklenil, da bo moral vsak, ki po Novem Letu, to je po 1. januarju 1913 pristopi k Pogrebemu zakladu, čakati eno leto, predno postane deležen dobrot, ki mu jih »Pogrebni zaklad« nudi. Pristopilo je že k »Pogrebemu zakladu« nad 1100 članov in članic, a delavstvu v korist je prav, če jih pristopi še več. Osebito mlajši naj bi tudi pristopali, ker se pogrebna podpora povša vsakih pet let za 10 kron tako, da znaša do petega leta članstva 100, od 6. do 10. leta 110, od 11. do 15. 120, od 16. do 20 130, od 21. do 25. 140, od 26. do 30. 150 in od 31. do 35. leta članstva 160 kron. Podvzajte se in pristopite »Pogrebemu zakladu«.

Izpolnjena zelo opravičena delavska zahteva. Naša organizacija je že koj, ko se je ustanovila, vse storila, da bi se štela tudi tistim delavkam, ki so službeno dobo v tobačni tvornici prekinile, tudi leta pred prekinjenim delom v pokojnino. Zdaj se je stvar tako rešila: Delavkam se štejejo vsa službena leta v tvornici pri odmeri starostne doklade. Tiste delavke, ki so službeno dobo v tvornici prekinile, naj se pa, predno jih vpokojijo, zglasijo v tvorniški ravnateljski pisarni in naj javijo, koliko časa in kdaj so službeno dobo prekinile.

Na neko napako moramo v naši ljubljanski tobačni tvornici zopet opozoriti. Niso le napake pri izhodu, ki jih je zadnjič grajala »Naša Moč«, marveč se nahajajo tudi v drugem poslopju. Minuli teden je nadzoroval neki mlajši paznik, ko so šle delavke iz tvornice, ki se ni tako obnašal, kakor bi se bil pač mladi mož moral obnašati nasproti starejšim delavkam, ki so že garale v tobačni tvornici, ko mu je še srajca izpod hlač gledala in kričal nad njimi: marš nazaj. Mlademu pazniku, ker nismo take kakor on, prav vljudno svetujemo, da naj se na pamet nauči § 14. delovnega reda, ki ga menda še nikdar čital ni in naj se tudi po njem ravna.

Med brati in sestrami.

Trbovlje. V nedeljo dne 24. novembra 1912 je imela skupina J. S. Z. zelo dobro obiskan shod. Udeležilo se ga je tudi veliko rdečkarjev, ki so pa bili mirni. Kot govornik je bil napovedan poslanec dr. Benkovič, ki se pa shoda žal radi vnetja vratu ni mogel udeležiti. Govoril je na shodu, ki je bil zelo imeniten, naš domači gospod kaplan Pečnak.

Iz ljubljanske predilnice. Pri nas jemljejo na delo nove delavke za tkalnico in za hasparijo. Novo je, da se vsaka delavka, ki se sprejme na delo, prej zdravniško preišče. Hudo je pa pri nas zdaj to, ker se radi preslabih strojev delo večkrat prekine. Res, slabo je z novimi stroji na škodo delavstvu in tvornice se izkazalo prejšnje ravnanje. Potreben bi bil še en kotel.

Litija. Tukajšnja predilnica je dne 2. decembra 1912 zopet začela s polnim obratom kakor prej delati. Preteklih 14 dni je delala samo polovico delavcev, druga polovica je pa bila na dopustu, ker se je morala za surovo blago plačevati visoka zavarovalnina. Delavstvu, ki je bilo na dopustu, je izplačala tvornica polovico plače.

VEVŠKA STAVKA.

Boj vevškega delavstva še vedno traja. Delavstvo v tem boju vztraja z vso silo, dasi poizkuša tvornica vse, da dobi izdajice, ki bi zlomili delavsko skupno moč. Tvorniška gospoda takega odpora od strani delavstva ni pričakovala, računala in zanašala se je marveč na svoje dolgoletne spletke, ko je hujskala na vse strani in delavstvo cepila. Društvo papirnic, ki v svojem kartelu združuje 57 tvrdk s 13.000 delavci in delavkami pač ni pričakovalo, da more delavstvo toliko časa vztrajati, a vztraja in popolnoma prav ima, ker v sedanjem hudem boju stoji za njim naše ljudstvo. Najstrožje pa moramo obsojati, ker postopa orožništvo ob tej stavki res tako čudno, da bolj čudno postopati ne more. Delavstvo je še vedno mirno, dasi je poizkuša izživati načelnik pisarne s svojim revolverjem, orožniki pa mesto da bi ga aretirali, ker s svojim otročjim izzivanjem vlija petrolej na žrjavico, se mu še krohotajo in delavstvo zasmehujejo. Orožništvo ob vevški stavki ne postopa tako, kakor bi bilo glede na ugled orožništva želeti, da postopa. Deželni odbor vojvodine Kranjske je dovolil stavkujočim vevškim delavcem in delavkam 2000 kron podpore in tako odločno pokazal, da s stavkujočim delavstvom drži. Za deželnim odborom naj tudi delavstvo ne zaostane in naj darežljivo podpira našo delavsko vojsko pri Devici Mariji v Polju!

Okno v svet.

Letošnja žitna letina je splošno na svetu zelo dobra. V naši državi je zlasti rž lepo obrodila. Ječmenu, pšenici

in ovsu je pa škodilo deževno vreme. Cene so pa zavoljo balkanske vojske za žito razmerno previsoke. Zlasti za koruzo je slaba, ker z Balkana ne pride k nam. Ko bi vojska kmalu ponehala, je upati, da cene padajo. Zdaj tudi iz Rusije v drugo Evropo ne pride kaj žita; tudi to drži visoke cene.

Socialno-demokratska vera. Ko se je v Semnici na Saksonskem začelo socialistično gibanje, so si izvolili socialisti 12 voditeljev, ki so jih imenovali apostole. Ti so sestavili posebno veroizpoved, ki se je pričela z besedami: »Verujem v Ferdinanda Lassalla, mesija devetnajstega veka.«

Za »vandrovec«. Na Vitenberškem imajo že dve leti zelo lepo urejeno ustanovo za »vandrovec«, kakor naše ljudstvo imenuje brezposelne ljudi, ki si s fehtanjem pomagajo od kraja v kraj. Ob velikih cestah so nalašč zato pripravljene hiše, da sprejemajo take potnike, jim dajo prenočišče, hrano in sempatja tudi plačajo zanje vožnjo po železnici do mesta, kjer jih čaka delo. Kdor hoče imeti pravico do takih hiš, mora dobiti pri gosposki potovalni list. Z njim se mu odpro vrata potovalne delavnice (Wanderarbeitsstätte), kakor jo imenujejo. V nekem oziru se namreč vitemberška zavetišča za vandrovec zelo primerno razlikujejo od prenočišč, ki so vpeljana tudi po nekaterih avstrijskih deželah, n. pr. na Štajerskem. Tam mora namreč vsak vandrovec tisti čas, ko ostane v zavetišču, delati. Skoraj povsod imajo nakupljen les na razpolago, ki ga morajo vandrovcu žagati in cepiti. Drva se potem prodajo in od tega imajo zavetišča nekaj dohodkov. Potovalni list se vandrovcu vzame, če neče sprejeti delo, ki se mu je preskrbelo, ali če ga brez zadostnega vzroka zapusti, ali zavoljo pijanosti in surovosti. Nad 105.000 revežev je bilo sprejetih od 1. oktobra do 30. septembra zadnjega leta v take hiše. Samo 1482 osebam se je pa vzel potovalni list. Dobro eden med sto se je izkazal nevrednega, te dobrote. Iz tega se jasno vidi, da je med ubogimi ljudmi, ki morajo iz kraja v kraj potovati ogromna večina poštena in da je treba samo pametno poskrbeti zanje, pa prenehajo tožbe zavoljo beračenja in plašarstva. Seveda če nima nobene javne pomoči, mora beračiti tak vandrovec in potreba in prilžnost ga zapeljeta tudi, da kaj vzame. V tistih okrajih, kjer so se vpeljale potovalne delavnice, je bilo v preteklem poslovnem letu zavoljo beračenja in plašarije zaprtih 80 od sto manj nego prej. S tem so silno padli tudi stroški za zapor in za prevažanje jetnikov. Vsaka taka hiša ima poštenega oskrbnika, ki mora sam s svojim zgledom svoje goste vabiti k delu, in ki jim obenem v zvezi z raznimi posredovalnimi uradi preskrbuje delo. Da se ne more nihče izgovarjati, ima vsaka taka hiša na razpolago delavne obleke, da ne trgajo popotni delavci svojih.

Škandinavski socialisti so imeli nedavno v Stokholmu shod. Bilo je 110

zastopnikov danskih, finskih, norveških in švedskih delavcev. Tam se tudi pripravljajo o tem, ali naj bodo v strokovnih društvih zvezani vsi škandinavski sodruzi organizirani skupno ali po narodih. Za zdaj se je prepil nekoliko zalepil. Glede na podporo pri štrajkih, za katero se je sklenilo, da se mora nabirati močan fond, so se izrekli, naj se izpelje ločena po narodih in naj vsak narod z drugimi za vzajemne podpore sklene posebne pogodbe. Socialisti imajo povsod več moštva, kakor pri nas. Škandinavci so tudi sklenili resolucijo proti tujim delavcem, ki prihajajo v njihovo domovino. Naši pa seveda tujcem dajejo celo komando nad seboj v roke. Revščina!

LISTNICA UREDNIŠTVA.

1. Sklenili smo, da zavzamemo v listu odslej strogo stvarno stališče, odločno in brezobzirno pa seveda vselej nastopimo, če se bo kje delavstvu delala krivica. Prosimo naše sotrudnike, da naj to upoštevajo.

2. Na 3. in 4. strani objavimo postave, ki tičejo delavstvo. S prvo, izpod peresa dr. Mirko Božiča smo danes pričeli. Delavsko postavodajo izdamo v taki obliki, da si vsak naročnik lahko nabavi zbirko delavskih postav. Iz vsake številke izstrižite na zadnji strani razlogo postave, list zganite in imeli boste po vrsti prve štiri strani skupaj. Izstrižene liste shranite, kadar bo kaka postava končana, jo dajte vezati.

3. Objavljati hočemo le zadeve, ki delavstvo tičejo. Zato delavstvo in naše naročnike prosimo, da naj nam vse poročajo, kar se med delavstvom novega zgodi.

4. Naznanila o prireditvah, veselica in poročila o njih po sklepu konzorcija v uredniškem delu ne bomo objavljali. Če želi kako društvo, da se objavi kaka prireditev v listu, naj to stori s plačanim inseratom.

5. Sotrudnikom, ki so nam toliko gradiva doposlali, da ga kljub znatno povečani obliki nismo mogli vsega v tej številki objaviti, lepa hvala s prošnjo, da naj blagovole nadaljevati, ker vse pride v list.

Izdajatelj in odgovorni urednik Miha Moškerc.
Tisk Katoliške Tiskarne.

Le tedaj

doseže kakovost fine zrnate kave svojo polno veljavo, če voli cenjena gospodinja kot kavni pridatek najzanesljivejšo vrsto!

Naibolje storite,

če uporabljate izdelek, ki se je izkazal že desetletja kot najboljši, pravega: Francka: iz tovarne Zagreb, vendar pa izrečno le onega s kavnim mlinčkom kot tovarniško znamko.

Razširjajte med delavstvom Vaše glasilo ,Našo Moč'.

A. ŽIBERT, Ljubljana
Prešernova ulica

priporoča svojo
**veliko zalogo čevljev do-
mačega izdelka**

Solidno izdelane

**dežnike in
solnčnike**

priporoča

po najnižjih cenah

L. Mikusch, Ljubljana,
Mestni trg št. 15.

Bogata zaloga ženskih ročnih del in zraven
spadajočih potrebščin.

F. Meršol, LJUBLJANA
Mestni trg 18.

Trgovina z modnim in drobnim blagom.

Velika izber vezentin, čipr, rokavio,
nogavio, otroške obleke in perila, pasov,
predpasnikov, žepnih roboev, ovrat-
nikov, zavratnic, volne, bombaža, su-
kanca itd.

Predtiskanje in vezanje mono ramov in vsa
kovrnatih drugih risb.

Pozor, slovenska delavska društva!

Kupujte svoje potrebščine pri znani
in priporočljivi domači manufakturni
trgovini

Janko Češnik
(Pri Češniku) LJUBLJANA

Lingarjeva ulica - Stritarjeva ulica

v kateri dobite vedno v veliki izbiri
najnovejše blago za ženska in moška
oblačila.

Postrežba poštena in zanesljiva.

— 4 —

6. Pri delanju papirja in polovičnine smejo se mladostni pomožni delavci med dovršenim 14. in dovršenim 16. letom in pa ženske sploh, če so za rabo pri neprestani delovrbi tudi na ponočno delo jemati.

7. Pri delanju cukra (tvornicah sirovega cukra in čistilnicah ali rafinerijah) smejo se mladostni pomožni delavci med dovršenim 14. in dovršenim 16. letom in pa ženske, če so za rabo pri nepretržni delovrbi, tudi za ponočno delo jemati.

8. Pri narejanju konserv smejo se mladostni pomožni delavci med dovršenim 14. in dovršenim 16. letom in pa ženske kedaj časoma rabiti za ponočno delo, kedar se njih opravki ne dajo odlagati, ker se je bati, da bi se dotične tvarine sicer izpridile.

(Ukaz trgovskega ministrstva v sporazumu z ministrstvom za notranje stvari z dne 12. februarja 1906, drž. zak. št. 33.)

9. V fabrikah za stekleninsko posodo, v katerih se vzdržuje nepretrgani obrat peči s tremi osemurnimi delovnimi oddelki, se smejo tisti mladostni pomožni delavci med dovršenim 14. in dovršenim 16. letom starosti in ženske osebe, ki imajo opravila največ osem ur v dobi 24 ur pri tistih delovnih procesih vžiganja, nanašanja, snažanja, donašanja in odnašanja posode in izbiranja, ki so v zvezi z nepretrganim obratom, porabljati tudi v času med 8. in 9. uro zvečer.

§ 2. Pri naslednjih, po fabriško vršenih vejah tekstilne industrije, namreč pri predenju svile (žide) in svilnih odnadkov, volne, bombaža ali sukanca (cvirna), pri prireditvi volnenine ali bombaževine ali pavolnatega blaga, smejo se mladostni pomožni delavci med dovršenim 14. in dovršenim 16. letom in pa ženske, kolikor bi ponočno delo z dvojno izmeno v dotičnih fabrikah, oziroma uporabljanje omenjenih delavcev za neke opravke ponoči slučajema bilo neogibno potrebno, tudi dalje na leto dni jemati na to ponočno delo.

§ 3. V slučajih, kjer se začasno delovni čas podaljša, odnosno, kjer tako podaljšbo obrtno oblastvo I. stopinje, ali politično deželno oblastvo dovoli, in kjer le-te ure čez čas dovoljene segajo v noč,

Dr. Mirko Božič:

Zakonita določila o nočnem delu mladostnih pomožnih delavcev in ženskih oseb.

(Zakon z dne 8. marca 1885, drž. zak. št. 22.)

§ 93. Z mladostnimi pomožnimi delavci se umejo pomožni delavci do izpolnjenega 16. leta starosti.

§ 95. Mladostni pomožni delavci se o polnočnem času, to je v urah med osmo uro zvečer in peto uro zjutraj ne smejo uporabljati za pravilna obrtna dela.

Trgovinski minister v sporazumu z ministrom za notranje ukaze je pa poclaščen za neke določene vrste obrtov z ozirom na klimatične razmere in druge važne okolnosti meje ponočnega dela ukazoma primerno urediti ali pa sploh ponočno delo mladostnih delavcev dovoliti.

(Ukaz ministrstva za trgovino v sporazumu z ministrstvom notranjih reči od 27. maja 1885, s katerim se ponočno delo mladostnih pomožnih delavcev za neke stanovite vrste obrtov dopušča.)

§ 1. Kosarska obrt. Mladostni pomožni delavci moškega spola, kateri službujejo kot pomočniki pri ognji delajočim (kovačem), smejo se, v kolikor to delo v kosarnah spada v ponočno, odnosno v prve jutranje ure, uporabljati v ponočnih, odnosno prvih jutranjih urah pod unetom primerne pavze med podnevno in ponočno dobo ali šihito.

2. Filande ali odmotovalnice svilenih zapredkov. Kjer se z ozirom na klimatične razmere delo v takih odmotovalnicah meseca junija in julija začenja pred 5. uro zjutraj in končuje po 8. uri zvečer — pri čemer se nasproti podeljuje opoldne primerno daljši prestanek ali počitek — dopuščeno je tudi mladostne pomožne delavce jemati za delo ob urah, spadajočih na ponočni čas, vendar tako, da se zakoniti delovni čas ne prestopa.

Gričar & Mejač

Ljubljana, Prešernova ulica 9

priporečata svojo največjo zalogo
izgotovljenih oblek za gospode,
dečke in otroke.

Novosti v konfekciji za dame.

Lekarna „Pri kroni“ Mr. Ph. A. Bohinc

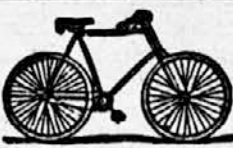
Ljubljana, Rimska cesta šte. 24.

Priloga se sledeča zdravila:
Balzam proti želodnim bolečinam, steklenica 20 v.
Kaplje za želodec, izvrstno, krepljeno in slast do
jedi pospešujoče sredstvo, steklenica 40 v.
Kaplje zoper želodčni krč, steklenica 50 v.
Posiljalni prašek, proti ognjivnanju otrok in proti po-
tenju nog, skatlica 50 v.
Ribe olje, steklenica 1 krono in 2 kroni.
Salicilni kolodij, za odstranitev kurjih oces in trde
kože, steklenica 70 v.
„Sladna“ za otroke, skatila 50 v.
Tinktura za želodec, odvajalno in želodec krepljeno
sredstvo, steklenica 20 v.
Trpotčev sok, izvrstni pripomoček proti kašlju, ste-
klenica 1 krono.
Železnato vino, steklenica 2 kroni 50 v in 4 krono 80 v.

IVAN JAKŠIN SIN v Ljubljani,

Dunajska cesta 17

priloga svojo bogato zalogo raznovrstnih

voznih koles in
šivalnih strojev

— za rodbino in obrt. —

Sladni čaj - zajtrk!

Kri! 50% prihranka in okusen zajtrk, južna! dose-
žejo oni, ki namesto kave, čaja, kakaa, sladke kave, puro,
somatoze, sanatoze, redne soli, mesnega izvlečka, juhe z di-
šavami, sladni čaj. Ako se ga uporablja pri dojenčkih
pijejo sladni čaj. namesto moka za otroke, so otroke
boleznj izključene. Je za polovico cenejši. Sitni „Soxhletaparati“
odpade. Dr. pl. Trnkoczyjev sladni čaj ima znakmo Sladni in
je vedno bolj priljubljen. Povsod 1/4 kg zavoj 60 vin.
Tudi pri trgovcih. Po pošti pošlje najmanj 5 zavojev
lekarnar Trnkoczy v Ljubljani, Kranjsko. Ta lekarnar je svojih
s otrok zredil s sladnim čajem. O avne zaloge na Dunaju: le-
karnar Trnkoczy: Schönbrunnerstrasse šte. 100,
Zdravje! Josefstädterstrasse šte. 25, Radetzkyplatz šte. 4.
V Oradcu: Sackstrasse šte. 4.
Priloga zlasti za one, ki se čutijo bolne, slabe; na-
dalje doječim materam, doječim.
Za resničnost tega naznanila jamči 5 tukaj navedenih tvrdk
Trnkoczyjevih, istotako ugodne sodbe zaupanja vrednih oseb.

Zdravniško priporočeno zdravilno sredstvo:

BIOGLOBIN

Kri tvoreča pijača izvrstnega okusa.
Odlično krepljeno sredstvo za mlade in stare.
V steklenicah po K 3/50 in K 2/— v vsaki
lekarni. — Glavna zaloga za Kranjsko:

M. R. Sušnik

lekarna „Pri zlatem jelenu“

Ljubljana, Marijin trg.

Edina in najkrajša črta v Ameriko!

Samo 6 dni!

Havre

New-York

francoska prekmorska družba.

Veljavne vozne liste (Sifkarte) za francosko linijo čez
Havre ter liste za povrate iz Amerike v domovino

In brezplačna po-
jasnila daje samo

ED. ŠMARD

oblastveno potrje a polovalna pisarna v Ljubljani, Du-
najska cesta št. 18 v novi hiši „Kmetke posojilnice“
nasproti gostil e „Pri Figovcu“.

Največja in najstarejša tovarna lončenih peči in raznih lončenih izdelkov Avgust Dreise, Ljubljana

Mnogokrat odlikovana.

Priporoča se slavnemu
občinstvu in prečistiti du-
hovščini v naročila na
štedilna ognjišča
in peči

preproste in najfinejše, iz-
vršene v poljubnih moder-
nih barvah in vzorcih naj-
bolj strokovnjaški, solidno
in trpežno po najnižjih ce-
nah. Župniščem, samosta-
nom in šolam dovoljujem
znaten popust. Ilustrirani
ceniki so na razpolago.

Patniki v Ameriko
Kotirij dobro, po ceni in
zanesljivo potovati naj se obrnejo
na
Simona Hmetetka
v Ljubljani Kolodvorske ulice 20.
Kakor tudi Pojasnila dajo se brezplačno.

FR. P. ZAJEC, Ljubljana
Stari trg št. 9.
Izprašani optik.

Zalagatelj c. in kr. armade, c. in kr. vojne
mornarice, c. kr. domobranec itd.

Največji optični zavod.

Prvi spe-
cialist za
očala in
šćipalnice,
narejene
strogo
natan-
čno po
naročilu
izdravn-
skih pred-
pisih. —
Nadalje
priporo-
čam svo-
je velik
izbirno
strokov-
nasko pravilno izdelanih toplotmerov, zrako-
merov, daljnogledov vseh vrst, kakor Zeiss, Busch,
Goerz itd. V a popravila izvršujem v s oji lastni
po najnovejšem sis emu z električnim obratom urejenj delav-
nici in je ogled iste mojim cenj. odjemalcem vsak čas dovoljen.
B gata zal g najbuhšči ur zlatolaa in sre.ralaa Z.bivaaie cenik!

Najboljša, najsigurnejša prilika za štedenje!

Denarni promet l. 1911. čez 82 milijonov K.

Stanje vlog čez 22 milijonov K.

Lastna glavica K 704.939.27.

LJUDSKA POSOJILNICA

registrovana zadruga z neomejeno zavezo

Miklošičeva cesta šte. 6

pritličje v lastni hiši nasproti hotela „Union“
za frančiškansko cerkvijo

prejema

hranilne vloge

vsak delavnik od 8. ure zjutraj do 1. ure popoldne ter
jih obrestuje po

4 1/2 %

brez kakega odbitka, tako da prejme vložnik od vsakih

100 kron čistih 4-50 na leto.

Hranilne knjižice se sprejemajo kot gotov denar, ne da
bi se njih obrestovanje kaj prekinilo. Za nalažanje po
pošti so poštno-hranilnične položnice na razpolago.

Fran Povše, komercialni svetnik, vodja, graščak, drž. in dež. poslanec, predsednik;
Josip Šiška, stolni kanonik, podpredsednik; odborniki: Anton Belec, posestnik,
podjetnik in trgovec v St. Vidu nad Ljubljano; Dr. Josip Dermastla; Anton Kobi,
posestnik in trgovec, Breg pri Borovnici; Karol Kauschegg, veleposestnik v Ljub-
ljani; Matija Kolar, stolni dekan v Ljubljani; Ivan Kregar, svetnik trgovske in
obrtne zbornice in hišni posestnik v Ljubljani; Fran Lesković, hišni posestnik in
blagajnik „Ljudske posojilnice“; Ivan Pollak ml., tovarnar; Karol Pollak, tovarnar
in posestnik v Ljubljani; Gregor Šlibar, župnik v Rudniku.

— 2 —

3. Gostilničarski in krčmarski obrti. Dopusčeno
je moške mladostne pomožne delavce, ki imajo delo kot točniki
(natakarji) itd. uporabljati tudi ob urah od 8. zvečer do 12. ponoči
dalje.

(Ukaz trgovskega ministrstva v sporazumu z ministvom za notranje stvari
z dne 17. maja 1898. drž. zak. št. 103, s katerim se dovoljuje poraba mladostnih
pomožnih delavcev za ponočno delo v pekovskem obrtu.)

4. Pekovska obrt. Mladostni pomožni delavci moškega
spola se smejo kot učenci v takih pekarijah za belo peko, ki izde-
lujejo v dobi po 24 ur le enkrat belo peko, porabljati za delo na
deski v času med 8. uro zvečer in 5. uro zjutraj v dobi do 4 zapo-
rednih ur največ.

Lastniki obrta so dolžni, ure, v katerih se vrši ta poraba, v
delovnem redu zaznamovati, oziroma nabiti na primernem mestu v
delovnih prostorih.

§ 966. Otroci pred izpolnjenim 14. letom se ne smejo uporab-
ljati za pravilne obrtne opravke v tovarniško opetovanih obrtnih
podjetjih.

Ljudskošolski zakon z dne 14. maja 1869, drž. zak.
št. 69:

§ 60. Za otroke, ki delajo v fabrikah ali v večjih obrtnih zavodih
ter zato ne morejo hoditi v občinsko šolo, morajo fabriški imetniki
po pravilih, ki obstoje zastran ustanavljanja javnih šol, ustanoviti
samostojne šole, bodisi vsak zase ali pa v društvu z drugimi fabri-
škimi gospodarji.

§ 9. 2. V fabriških šolah se mora najmanj po 12 ur na teden
poučevati ter se imajo te ure kolikor je mogoče enakomerno raz-
deliti na posamezne dneve v tednu. Učne ure se smejo odločiti samo
med sedmo uro zjutraj in šesto uro zvečer, vendar ne opoldne.

Mladostni pomožni delavci med izpolnjenim 14. in izpolnjenim
16. letom se smejo uporabljati samo za lajša dela, ki ne morejo
škodovati zdravju teh pomožnih delavcev in ne ovirajo njih teles-
nega razvoja.

Razen mladostnih pomožnih delavcev se tudi ženske sploh ne
smejo za ponočno delo uporabljati v tovarniško obrtovanjih obrtnih
podjetjih.

— 3 —

Vendar more trgovinski minister v sporazumu z ministrom za
notranje stvari zaslišavši trgovinske in obrtne zbornice ukazoma
oznameniti tiste vrste tovarniško obratovanih obrtnih podjetij, pri
katerih se obrat z ozirom na njegovo kakovost ne da pretrgati ali
pri katerih je silna potreba dela z menjajočimi se delavci z ozirom
na potrebnost teh industrijskih panog in pri katerih se smejo iz
teh vzrokov mladostni pomožni delavci med izpolnjenim 14. in
izpolnjenim 16. letom, kakor tudi ženske sploh uporabljati za po-
nočno delo. Vendar ves delovni čas skup teh oseb v 24. urah ne sme
iti čez zakoniti delovni čas.

(Ukaz ministrstva za trgovino v sporazumu z ministrom za notranje stvari
z dne 27. maja 1885, s katerim se imenujejo one vrste po fabriško vršenih obrtov, pri
katerih se mladostni pomožni delavci med dovršenim 14. in dovršenim 16. letom
in pa ženske sploh smejo k ponočnemu delu privzemati.)

§ 1. Mladostne pomožne delavce med dovršenim 14. in dovrše-
nim 16. letom, odnosno ženske rabiti za ponočno delo, dopušča se
pri teh le po fabriško vrščenih obratih, namreč:

1. V talilnicah za železo smejo se moški mladoletni
pomožni delavci med dovršenim 14. in dovršenim 16. letom, ki imajo
pri razdelkih s pravilno izmeno delavcev vršenih (visokih peči, kok-
sovnica, valjarnah) delo kot goskarji ali foskodelci, mazači, volko-
vozniki (židovozniki), podajači itd. jemati tudi na ponočno delo.

2. V steklarnicah (glažutah) smejo se moški mladostni
pomožni delavci med dovršenim 14. in dovršenim 16. letom tudi
ponoči rabiti za odpiranje in zapiranje kalupa (Forme), ki se vanj
vpahuje steklo in za odnašanje vpihanega blaga v hladilnico in za
enakovrstne lahke podajaške službe.

3. Pri čiščenju in priredbi ali apretini perja
smejo se ženske po dovršenem 16. letu jemati za ponočno delo.

4. Pri delanju čipek (špic) z mašino ali strojem
smejo se ženske po dovršenem 16. letu uporabljati tudi ponoči za
to, da devajo bobbins v carriages, a samo po sebi se razume, da
se mora ponočno delo vrstiti s podnevnim.

9. Pri delanju fesov smejo ženske po dovršenem 16.
letu najdalje do 10. ure zvečer delati pod uvetom, da se na 11 ur
postavljeni vsakdanji delovni čas ne prestopa.